

Par LIFE REstore pētītajiem izstrādātu kūdras lauku rekultivācijas scenārijiem

Labdien!

Šajā projekta LIFE REstore "Degradētu kūdrāju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā" e-ziņotājā informēsim par Latvijai piemērotākajiem izstrādāto kūdras lauku rekultivācijas scenārijiem, kā arī par to, kā LIFE REstore izmēģinājumu teritorijās vairāki no tiem tiek ieviesti un pārbaudīti.

Latvijā ir aptuveni 50 000 ha degradētu kūdrāju jeb teritoriju, kur notiek vai jau pārtraukta kūdras izstrāde, tāpēc jautājums par to, ko darīt pēc kūdras izstrādes, ir aktuāls gan no klimata, gan dabas, gan tautsaimniecības viedokļa.

Šajā e-ziņotājā sniegtā informācija ļaus veidot izpratni par degradētu kūdrāju rekultivācijas iespējām!

Ar cieņu LIFE REstore projekta partneris – biedrība "Baltijas krasti"

Izstrādātu kūdras lauku atkārtota izmantošana

LIFE REstore mērķis ir izstrādāt lēmumu pieņemšanas atbalsta instrumentu degradētu kūdrāju atkārtotas izmantošanas plānošanai, līdzsvarojot ekoloģiskos, ekonomiskos un sociālos aspektus.

LIFE REstore analizē visus Latvijas apstākļiem piemērotos degradētu kūdrāju rekultivācijas veidus:

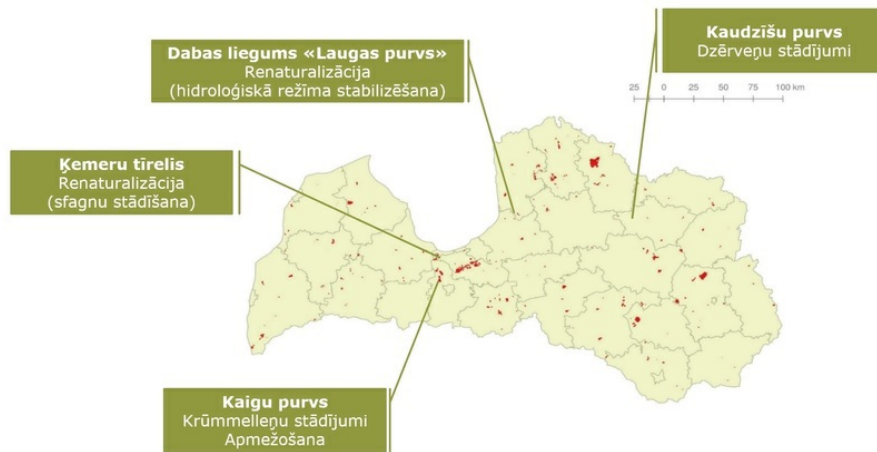
- renaturalizācija;
- apmežošana – gan meža ieaudzēšana ilgtermiņā, gan koksnes biomasas audzēšana, ierīkojot kokaudžu stādījumus;
- aramzemes ierīkošana lauksaimniecības kultūru audzēšanai;
- ogulāju audzēšana (lielogu dzērvenes un krūmmellenes);
- paludikultūru audzēšana – purva augu audzēšana biomasas ražošanai;
- ūdenskrātuvju izveide;
- ilggadīgo zālāju ierīkošana.

Projekta LIFE REstore veidotie rekultivācijas scenāriju apraksti ietvers plašu informāciju par katru no iespējamajiem rekultivācijas scenārijiem:

- nepieciešamos priekšnoteikumus katra scenārija ieviešanai;
- veicamo darbu aprakstu un nepieciešamo tehnisko nodrošinājumu;
- ieviešanas iespējamās izmaksas;
- pārskatu par katra scenārija priekšrocībām un trūkumiem;
- apskatu par ieviešanas līdzšinējo pieredzi Latvijā un pasaulē;
- pazīmes, kas liecina, ka scenārijs ieviests veiksmīgi vai ka tas nav izdevies.

Šie apraksti tiks iekļauti LIFE REstore rokasgrāmatā par degradētu kūdrāju atkārtotu izmantošanu Latvijā, kas iznāks 2019. gada sākumā.

LIFE REstore izmēģinājumu teritorijas

Lai pārbaudītu rekultivācijas scenāriju ieviešanu dzīvē, tādējādi ar praktisku pieredzi papildinot sagatavojamās rekomendācijas, kā arī, lai noteiktu to ietekmi uz siltumnicefeka gāzu emisiju izmaiņām no kūdrājiem, vairāki no degradētu kūdrāju rekultivācijas scenārijiem ieviesti piecās projekta LIFE REstore izmēģinājumu teritorijās.

! Veikto rekultivācijas pasākumu rezultātā plānota oglekļa dioksīda emisiju samazināšana par 2226,54 tonnām CO2 gadā

Visās izmēģinājumu teritorijās, kā arī citos kopumā 42 dažāda veida kūdrājos visā Latvijā projekta ietvaros tiek ievākti siltumnicefeka gāzu emisiju paraugi, lai izstrādātu nacionālos SEG emisiju faktorus mitrājiem.

Katram no izmēģinājumu teritorijās ieviestajiem rekultivācijas scenārijiem tiek veikts ekosistēmu pakalpojumu novērtējums un noteikta to ekonomiskā vērtība.

Savukārt tajās izmēģinājumu teritorijās, kur plānots veikt hidroloģiskā režīma regulācijas pasākumus, piemēram, Laugas purvā un Lielajā Ķemeru tīrelī, veikti hidroloģiskie pētījumi un sagatavoti 3D telpiskie reljefa virsmas modeļi, ļaujot noteikt nepieciešamo gruntsūdens paaugstināšanas līmeni, prognozēt izmaiņu ietekmi uz augsnes struktūru un tās mitrumu, kā arī iespējamo ietekmi uz izmēģinājumu teritorijai apkārtējām teritorijām.

[Lasīt vairāk](#)

Kaigu purvs – apmežošana

LIFE REstore izmēģinājumu teritorijā Kaigu purvā sadarbībā ar SIA "Laflora" ieviesta apmežošanas kā degradēta kūdrāja rekultivācijas veids. Šī scenārija ietvaros tiek aprobēta nevis apmežošanas ilgtermiņā, bet kokaudžu stādījumu ierīkošana jeb iscirtmeta plantācijas izveide, kuras mērķis ir koksnes biomasas ražošana.

LIFE REstore zinātniskos pētījumos pārbauda, kuras ir efektīvākās un piemērotākās koku sugas un to kombinācijas degradētu kūdrāju apmežošanai, orientējoties tieši uz īsa perioda stādījumiem, kas nesu ekonomiskus ieguvumus. Vienlaikus tiek pārbaudīta dažādām koku sugām optimālā nepieciešamā bioloģiskā mēslojuma – koksnes pelnu – koncentrācija augsnē. Izmēģinājumu teritorijā notiek SEG emisiju mērījumi, kas ļaus izdarīt secinājumus par šī rekultivācijas scenārija ietekmi uz klimatu.

Apmežošana ir efektīvs rekultivācijas veids, vērtējot no klimata izmaiņu samazināšanas aspekta. Koksnes pelnu pievienošana organiskām augsnēm jeb kūdrājiem ievērojami samazina siltumnicefeka gāzu emisijas no augsnes, kas ir būtiski apmežošanas agrīnā stadijā, kad koki vēl nepiesaista oglekli no atmosfēras. Kokiem augot tie piesaista un noglabā oglekli koksnē, tādējādi kompensējot SEG emisijas no augsnes – šis efekts palielinās audzējot ātraudzīgas šķirnes kokus, ražojot koksnes biomasu.

! Kopumā iestādīti 6 636 koku stādi dažādās kombinācijās ar dažādām mēslojuma devām (0, 5, 10 un 15 t/ha) 80 izmēģinājumu teritorijas zonās, koku stādu rindu garums sasniedz 17 469 metru

[Lasīt vairāk](#)

SIA "Laflora" valdes priekšsēdētājs, Latvijas Kūdras asociācijas padomes loceklis

Par īstenoto rekultivācijas scenāriju – apmežošanu:

"Tas, manuprāt, ir optimālākais scenārijs ar ekonomisku efektu un skaidriem kritērijiem rekultivācijai."

Par LIFE REstore izstrādājamo rekomendāciju aktualitāti:

"Būtiski projekta ietvaros dot rekomendācijas degradēto teritoriju sakārtošanai kompleksi, paredzot ne tikai vides aspektus, bet arī saimnieciski ekonomisko izdevīgumu un sociālo komponenti. Pozitīvi ir tas, ka katra teritorija tiek izvērtēta atsevišķi un ir sagaidāmas rekomendācijas optimālākajam risinājumam. Kūdrāju inventarizācija sniedz informāciju, ko var izmantot, gan pieņemot noteiktus teritoriju izmantošanas lēmumus, gan lai turpinātu detalizētākus pētījumus konkrētās teritorijās kūdras rūpnieciski izmantojamo krājumu noteikšanai. Kopumā projekts ir vērtējams ļoti pozitīvi aktualitātes aspektā, lai nodrošinātu kūdras nozares ilgtspēju tieši potenciālo ieguves teritoriju plānošanā."

Kaigu purvs – krūmmelleņu stādījumi

Otrajā LIFE REstore izmēģinājumu teritorijā Kaigu purvā sadarbībā ar SIA "Arosa-R" ierīkoti lielo krūmmelleņu stādījumi.

Pārņemot labākās prakses no līdzšinējās krūmmelleņu audzēšanas pieredzes Latvijā, tiek ieviesta un pārbaudīta krūmmelleņu stādījumu ierīkošana kā degradēta kūdrāja rekultivācijas scenārijs.

LIFE REstore mērķis ir mazināt SEG emisijas no degradēta kūdrāja un noteikt siltumnīcefekta gāzu emisiju precīzas izmaiņas, īstenojot šo rekultivācijas veidu. Iegūtie mērījumi ļaus izdarīt secinājumus par krūmmelleņu stādījumu ierīkošanu arī no klimata izmaiņu mazināšanas aspekta.

! 4,2 hektāros izstrādāta kūdras lauka sastādīti 9 231 melleņu krūmi

[Lasīt vairāk](#)

SIA "Arosa-R" valdes priekšsēdētāja, Latvijas Augļkopju asociācijas vadītāja Māra Rudzāte:

Par īstenoto rekultivācijas scenāriju – krūmmelleņu stādījumu ierīkošanu:

"Krūmmelleņu audzēšanai izstrādātos kūdras laukos ir vairākas būtiskas priekšrocības. Pirmkārt, būtiski samazinās minerālmēslu – slāpekļa lietošana, jo kūdrai sadaloties tiek atbrīvotas visas ogulājiem – gan dzērvenēm, gan mellenēm – nepieciešamās barības un minerālvielas. Otrkārt, ja pareizi ierīko ogulāju laukus, var iztikt bez laistīšanas. Treškārt – ogulājiem ļoti patīk kūdrājos. Mellenes izaug trīs reizes ātrāk un ar trīs reizes lielākām ogām nekā stādītas melnzemē."

Par LIFE REstore izstrādājamo rekomendāciju aktualitāti:

"Bez šaubām, projekts ir aktuāls – lai apzinātu degradētās kūdrāju teritorijas un saprastu, ko kurā teritorijā, ņemot vērā tās specifiskos raksturlielumus, var audzēt un ko nē. Pozitīvi, ka tiek zinātniski pētīti šie jautājumi, šādas vadlīnijas būs praktiski pielietojamas un lietderīgas."

Kaudzīšu purvs – lielo dzērveņu stādījumi

LIFE REstore izmēģinājumu teritorijā Kaudzīšu purvā tiek ieviests un pārbaudīts viens no līdz šim Latvijā bieži izmantotajiem degradētu kūdrāju rekultivācijas veidiem – lielo dzērveņu stādījumu ierīkošana.

LIFE REstore mērķis ir apzināt līdzšinējo pieredzi Latvijā lielo dzērveņu audzēšanā un, apkopojot labākās prakses, ieviest šo rekultivācijas veidu. Tāpat mērķis ir mazināt SEG emisijas no degradēta kūdrāja un noteikt siltumnīcefekta gāzu emisiju precīzas izmaiņas. Iegūtie mērījumi ļaus izdarīt secinājumus par lielo dzērveņu stādījumu ierīkošanu arī no klimata izmaiņu mazināšanas aspekta.

! 3,4 hektāros degradēta kūdrāja tiks iestādītas 6,3 tonnas jauno dzērveņu stādu – bijušais kūdras izstrādes lauks sniegs ekonomisku labumu un darba vietas

[Lasīt vairāk](#)

SIA "Kaudzīšu purvs" valdes priekšsēdētājs Jānis Dūte:

Par LIFE REstore izstrādājamo rekomendāciju aktualitāti:

"Šādas rekomendācijas ir aktuālas teritoriju īpašniekiem – jo viņi būs tie, kas nolems, kā teritoriju tālāk izmantot, apsaimniekotāji saskaņā ar īpašnieku norādījumiem tikai sagatavos teritorijas, lai īpašnieks var īstenot sevis izvēlēto rekultivācijas scenāriju."

Lielais Ķemeru tīrelis – sfagnu stādīšana

LIFE REstore izmēģinājumu teritorijā Lielajā Ķemeru tīrelī tiek ieviesta renaturalizācija kā degradēta kūdrāja rekultivācijas veids – tiek veikta ūdens līmeņa stabilizācija un sfagnu stādīšana, atjaunojot dabiska purva veģetāciju.

LIFE REstore mērķis šajā izmēģinājumu teritorijā ir pārbaudīt, vai ir iespējama purvam raksturīgās veģetācijas atjaunošana vietās, kur kūdras izstrāde pārtraukta pirms vairākiem gadu desmitiem, kā arī noteikt efektīvākos sfagnu stādīšanas veidus, stādot dažādas sfagnu un citu purva augu sugu kombinācijas gan iepriekš sagatavotās teritorijās, gan bez teritorijas sagatavošanas. Izmēģinājumu teritorijā notiek SEG emisiju mērījumi, kas ļaus izdarīt secinājumus par šo rekultivācijas scenāriju no klimata izmaiņu mazināšanas aspekta.

! Lai arī sfagnu stādīšana ir pasaulē daudzviet izmantota metode purvu atjaunošanai, Latvijā tik plašā teritorijā tā notiek pirmo reizi

[Lasīt vairāk](#)

Dabas aizsardzības pārvaldes Pierīgas reģionālās administrācijas direktors Andris Širovs:

Dabas aizsardzības pārvalde

Par īstenoto rekultivācijas scenāriju – sfagnu stādīšanu:

"Sfagnu stādīšana ir jauna metode Latvijā un šī izmēģinājumu teritorija ir viens no pirmajiem zinātniskajiem eksperimentiem sfagnu stādīšanā. Savukārt nacionālie parki valstī ir zināms kvalitātes standarts – tās ir nacionālas nozīmes dabas teritorijas, kas kā magnēts vilina miljoniem apmeklētāju katru gadu. Līdz ar to šādu inovatīvu metožu aprobēšana Ķemeru Nacionālajā parkā ir visnotaļ apsveicama – tā ir iespēja demonstrēt inovatīvas metodes dabas atjaunošanā, iespēja plašam sabiedrības lokam sniegt informāciju par iemesliem šādu metožu pielietošanai, kā arī ļauj sekot līdzi pielietoto metožu efektivitātei. Savā ziņā tiek radīts jauns, lai

gan neliels, bet tomēr interesants apskates objekts."

Par LIFE REstore izstrādājamo rekomendāciju aktualitāti:

"Šāda iniciatīva ir ļoti aktuāla. Ņemot vērā, ka Latvijā ir daudz pamestu, degradētu kūdras lauku, tad neveicot to turpmāku apsaimniekošanu, tiek radīts kaitējums visām jomām. No dabas daudzveidības viedokļa šīs platības praktiski nav izmantojamas nevienai augu vai dzīvnieku sugai; tādēļ tās arī tiek dēvētas par "brūnajiem tuksnešiem". Turklāt turpinoties palikušās kūdras sadalīšanās procesiem, tik radītas siltumnicefeka gāzu emisijas atmosfērā. No ekonomikas viedokļa – teritorija netiek izmantota saimnieciskajā aprītē, jaunu preču vai pakalpojumu ražošanā. Savukārt, raugoties no sociālās jomas, – teritorijas ir ainaviski nepievilcīgas, nav izmantojamas aktīvai vai pasīvai rekreācijai, garīgai mijiedarbībai ar vidi vai citu sociālu funkciju nodrošināšanai."

Laugas purvs – ūdens līmeņa stabilizēšana

LIFE REstore izmēģinājumu teritorijā dabas liegumā "Laugas purvs" tiek stabilizēts ūdens līmenis vairāk nekā 300 hektāru platībā, aizvietojot pagaidu aizsprostus uz meliorācijas grāvjiem ar stabiliem ilgtermiņa aizsprostiem.

Laugas purvs ir piemērs dabas un saimnieciskās darbības veiksmīgai līdzāspastāvēšanai – sadarbojoties visām iesaistītajām pusēm un ilgtspējīgi apsaimniekojot teritoriju, iespējams saglabāt dabisku purvu ar Eiropas nozīmes aizsargājamām dzīvotnēm dabas lieguma teritorijā, bet turpat līdzās var notikt kūdras ieguve un dzērveņu rūpnieciska ražošana.

! LIFE REstore ietvaros izstrādāts dabas lieguma "Laugas purvs" dabas aizsardzības plāns. Šis ir pirmais dabas aizsardzības plāns Latvijā, kurā ietverts teritorijas ekosistēmu pakalpojumu novērtējums

[Lasīt vairāk](#)

**AS "Latvijas valsts meži"
Rietumvidzemes reģiona
meža apsaimniekošanas
plānošanas vadītājs Vilmārs
Katkovskis:**

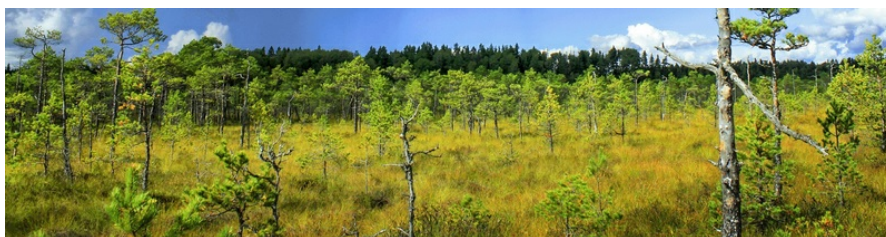

Par īstenoto rekultivācijas scenāriju – renaturalizāciju

"Renaturalizācija, stabilizējot hidroloģisko līmeni, ir nosacīti lēts pasākums, ietekmi uz projekta plānoto teritoriju un pieguļošajām platībām iespējams realizēt pietiekami operatīvi."

Par LIFE REstore izstrādājamo rekomendāciju aktualitāti:

"Laugas purvs ir ļoti specifiska teritorija ar to, ka šeit viena ūdensbaseina, pat viena grāvja robežās sastopas no hidroloģijas pilnīgi pretējas intereses – kūdras ražošana, dzērveņu audzēšana un dabas aizsardzība. Dabas aizsardzības plāna izstrādes rezultātā veidotās rekomendācijas vismaz daļēji rod kompromisu starp šīm it kā nesavienojamajām lietām."

Projekta aktualitātes

LIFE REstore: reālās siltumnicefeka gāzu emisijas kūdrājos Latvijā – mazākas nekā

līdz šim uzskatīts

LIFE REstore ietvaros notiekošo siltumnicefeka gāzu emisiju mērījumu pirmā

gada rezultāti liecina, ka reālās SEG emisijas no apsaimniekotiem kūdrājiem Latvijā ir ievērojami zemākas – līdz pat divām reizēm mazākas – nekā līdz šim Latvijas SEG inventarizācijas ziņojumos izmantotie starptautiski noteiktie emisiju faktori.

[Lasīt vairāk](#)

LIFE REstore pārstāvēts lielākajā klimatam veltītajā konferencē Baltijā

VARAM organizētajā lielākajā klimata pārmaiņu jautājumiem veltītajā starptautiskajā konferencē "Baltijas ceļš uz oglekļa mazietilpīgu un klimatnoturīgu attīstību" bija pārstāvēts arī projekts LIFE REstore.

[Lasīt vairāk](#)

LIFE REstore rīko Starptautiskajai mitrāju dienai veltītu semināru

Lai aktualizētu jautājumus par mitrāju nozīmi, to apsaimniekošanu un aizsardzību, LIFE REstore Latvijas Dabas muzejā organizēja Starptautiskajai mitrāju dienai un Ramsāres konvencijai veltītu semināru, kurā stāstīja par degradētu kūdrāju reaktivācijas iespējām Latvijā un to, kādu ietekmi degradēti kūdrāji atstāj uz klimata izmaiņām.

[Lasīt vairāk](#)

Eiropas Komisija iepazīstas ar LIFE REstore progresu

Lai iepazītos ar projekta progresu un apmeklētu LIFE REstore izmēģinājumu teritorijas Kaigu purvā, projektā viesojās Eiropas Komisijas Mazo un vidējo uzņēmumu izpildāģentūras, kas ir Eiropas Komisijas finanšu instrumenta LIFE programma pārvaldītājs, un LIFE programmas uzrauga NEEMO EEIG pārstāvji. Tika uzsvērts LIFE REstore sasniedzamo rezultātu nozīmīgums visas Eiropas Savienības mērogā.

[Lasīt vairāk](#)

Viedoklis

Biedrības "Baltijas krasti" viedoklis: LIFE REstore lielākais piensums ir rezultātu praktiskā pielietojamība

Balstoties uz projekta izstrādāto degradētu kūdrāju ilgtspējīgas izmantošanas plānošanas atbalsta modeli, būs iespējams veikt skaidrus aprēķinus par konkrētas degradēta kūdrāja teritorijas vēlamāko attīstību, potenciālajām izmaksām scenārija ieviešanai un provizoriskajiem īstermiņa un ilgtermiņa ieguvumiem.

[Lasīt vairāk](#)

Sadarbības partneri

LIFE REstore projekta realizācijā būtiska nozīme ir ciešajai sadarbībai starp kūdras ieguves nozari, ko pārstāv Latvijas Kūdras asociācija, un dabas zinātni, ko pārstāv Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" un biedrība "Baltijas krasti".

Projekta pamatinformācija

- Īstenošanas laiks: 2015. gada 1. septembris – 2019. gada 30. augusts
- Kopējais finansējums: 1 828 318 EUR
- Eiropas Savienības LIFE programmas līdzfinansējums: 1 096 990 EUR
- Nacionālais līdzfinansējums, ko nodrošina Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija: 554 288 EUR
- Projekta partneru līdzfinansējums: 177 040 EUR
- Web: restore.daba.gov.lv

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Seko mums:

Materiāls sagatavots un izdots Eiropas Savienības LIFE programmas klimata pasākumu apakšprogrammas finansētā klimata pārmaiņu mazināšanas prioritārās jomas projekta "Degradēto kūdrāju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā" (LIFE REstore, LIFE14 CCM/LV/001103) ietvaros.

Šis materiāls satur tikai projekta LIFE REstore īstenotāju redzējumu, Eiropas Komisijas Mazo un vidējo uzņēmumu izpildģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Šo vēstuli nosūtīja uz anda.zalmane@daba.gov.lv.

Dabas aizsardzības pārvalde | Baznīcas 7, Sigulda, LV-2150

[Kāpēc es saņēmu šo vēstuli?](#)

[Lai atteiktos no turpmākām vēstulēm, spiediet šeit](#) | [Atjaunot profilu](#)